

Hodnocení bakalářské práce

Název: *Volný čas na křižovatkách filozofie a náboženství. Možné odpovědi na otázku: Proč je obor Pedagogika volného času na Teologické fakultě?*

Autor: *Alena Skuhrovcová*

Předložená bakalářská práce je pokusem o objasnění vztahu mezi volným časem a náboženstvím, a to především na základě díla německého křesťanského filozofa Josefa Piepera *Muße und Kult* (1. vyd. München 1949) podle anglického překladu *Leisure. The Basis of Culture* (South Bend 1998).

Práce je rozdělena na úvod, dvě části a závěr. První část je zaměřená spíše historicky. V úvodních kapitolách (1.1-1.3) se autorka zaměřuje na pojem *scholé*, resp. *otium* u Aristotela a později v křesťanském středověku dle Piepera. Tyto úvahy doplňuje o pojetí výchovy (*paideia*) prezentované Paloušem (Praha 1991, 1. vyd. Řím 1987). V dalších kapitolách aplikuje podobně jako Opaschowski úvahy Maxe Webera o vlivu protestantské etiky na rozvoj kapitalismu na moderní vnímání volného času. Za „duchovního otce“ moderního pojetí práce považuje Francise Bacona (kap. 1.4). Vznik v současnosti asi nejrozšířenějšího (kompenzačního) pojetí volného času interpretuje autorka jako následek podnikatelské ideologie Henryho Forda (fordismus, kap. 1.6). Neopomíná však ani vliv komunistické ideologie na vztah práce a volného času (1.7).

V druhé části své práce se autorka zaměřuje na současnost a přijímá diagnostiku těch, kteří naši dobu označují jako *postmodernu*. Přitom vychází zejména z díla sociologa Zigmunda Baumana (*Úvahy o postmoderní době*, Praha 1995). Odpovědi na existenciální vakuum vzniklé moderním popřením transcendentálního zakotvení člověka hledá v dílech psychologů Viktora Frankla a Karla Jasperse (2.2-2.3), aby se nakonec vrátila k integrálnímu Pieperovu pojetí vycházejícímu ze scholastiky (2.4). Tyto odpovědi nakonec shrnuje v kap. 2.5 do tří dimenzí lidského hledání a rozhodování: svoboda, vztah k Bohu, smysl života (srov. s. 39). Závěr celé práce pak obsahuje čtyři odpovědi na otázku, jak prožívat čas, aby byl skutečně svobodný. Tyto odpovědi můžeme chápat jako výsledek autorčina upřímného hledání, ačkoli se opírají o autoritu výše zmíněných autorů. Autorka sama je předkládá jako příspěvek k sebepochopení pedagogiky volného času v kontextu Teologické fakulty Jihočeské univerzity (kap. 3.1).

Po stránce vnější úpravy i po stránce formální je práce provedena velmi pečlivě. V práci se objevuje jen malé množství překlepů, přičemž se většinou jedná pouze o vynechání písmena, mezery nebo interpunkčního znaménka (s. 11, 13, 17, 18, 24, 33). Za věcně nedůležitou, ale vnějškově zbytečně nápadnou formální chybu považuji nadbytečné označení *Část I*, resp. *Část II* na začátku 1. a 2. části. Po stránce jazykové je práce velmi čtivá, psaná živým, někdy možná až trochu poetickým slohem (s. 6).

Práce je bezesporu samostatná a originální. Je třeba ocenit úsilí autorky pojmout dané téma interdisciplinárně (sociologie, filozofie, psychologie), ač právě tato interdisciplinarita provokuje k následujícím otázkám, k nimž by se autorka mohla při obhajobě vyjádřit. Není totiž zcela jasné, proč se autorka v historické části zaměřuje právě na Bacona a ne třeba na Descartesa; podobně je otázkou, proč hledá odpověď na filozofické otázky právě u psychologů Frankla a Jasperse a ne třeba u filozofů, případně teologů.

Je třeba vysoce ocenit, že autorka využila jak své motivace ze studia v Belgii, tak i svých znalostí angličtiny. Současně můžeme právě na této práci demonstrovat potřebu terminologické diskuse na základě znalosti klasických i moderních jazyků. Jedná se zejména o latinské pojmy *acedia* a *otium*, případně řecké pojmy *scholé* nebo německý pojem *Musse*, ve srovnání s anglickým *leisure*, příp. francouzským *loisir*. Vzhledem k tomu, že tato diskuse chybí (a to nejen v předložené práci, ale v české literatuře vůbec), dochází k obsahovým nepřesnostem. Jestliže se např. slovo *acedia* bez vysvětlení nahradí běžným,

trochu knižním českým výrazem *zahálka*, ztrácí se původní smysl latinského slova, které není v první řadě označením pro *nicnedělání*, ale spíše termínem pro *duchovní omrzlost*, *nechuť* či *neschopnost milovat*. K podobnému nedorozumění dochází, když autorka překládá anglické *leisure*, které je překladem německého *Musse* jako *volný čas*. České sousloví „volný čas“ je totiž spíše ekvivalentem německého *Freizeit*, příp. anglického *free time*. Proto považuji překlad věty *Leisure is a condition of the soul* jako „volný čas je stav duše“ za trochu zavádějící (s. 33). Pieper totiž – jak autorka správně poznamenává – neztotožňuje *Musse* (otium, leisure) s mimopracovní dobou, protože tímto slovem označuje životní kvalitu a nikoli časový úsek, příp. časové úseky, jako to označuje naše sousloví „volný čas“ nebo jeho německý ekvivalent „Freizeit“.

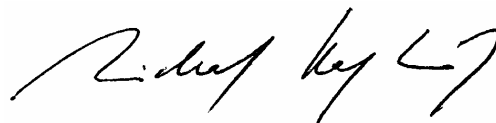
Pokud jde o samotný myšlenkový postup práce, je práce na velmi dobré úrovni a vysoce převyšuje průměr bakalářských prací na Teologické fakultě JU. Autorka vybrala pouze několik pohledů, které se pokusila co nejsrozumitelněji reprodukovat, což se jí podařilo velmi dobře. Domnívám se však, že kdyby zvolila stručnější způsob vyjadřování, získala by v rámci omezeného rozsahu bakalářské práce prostor jít ještě více do hloubky.

Některé formulace mi ovšem připadají trochu zjednodušené, a proto bych doporučil, aby se na ně autorka při obhajobě zaměřila. Např. na s. 19 píše: „vnímání práce jako základní životní hodnoty, která vede k workoholismu“. Má čtenář tento výrok chápat tak, že autorka považuje workoholismus za nutný následek povýšení práce na základní životní hodnotu? Podobně je otázkou, zda konzumně-hédonistický způsob prožívání volného času má skutečně svůj původ v ideologii fordismu (s. 20) nebo spíše v potřebě kompenzace subjektivně neuspokojivé práce, jak na to poukazoval Habermas? Stejně tak by se dalo diskutovat o tom, zda postulát Boha jako dárce svobody je logicky nezbytný, jak to autorka předkládá na s. 41.

Výše uvedené náměty k diskusi je ovšem třeba chápat spíše jako výsledek (následek) nadprůměrné kvality předložené práce než jenom jako prostý poukaz na nezodpovězené otázky. Jestliže bakalářská práce provokuje k odborné diskusi, je to důkazem její kvality. Autorka předloženou prací jasně prokázala nejen schopnost odborně pojmut dané téma, ale také schopnost pracovat samostatně a interdisciplinárně. Vychází přitom většinou z původních pramenů a využívá velmi dobré znalosti cizího jazyka.

Z výše uvedených důvodů považuji předloženou bakalářskou práci za velmi zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně**.

České Budějovice, 11. května 2009

doc. Michal Kaplánek, Th. D.
oponent